

ระบบการชำระเงิน: พื้นเพองสำคัญของระบบเศรษฐกิจในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล

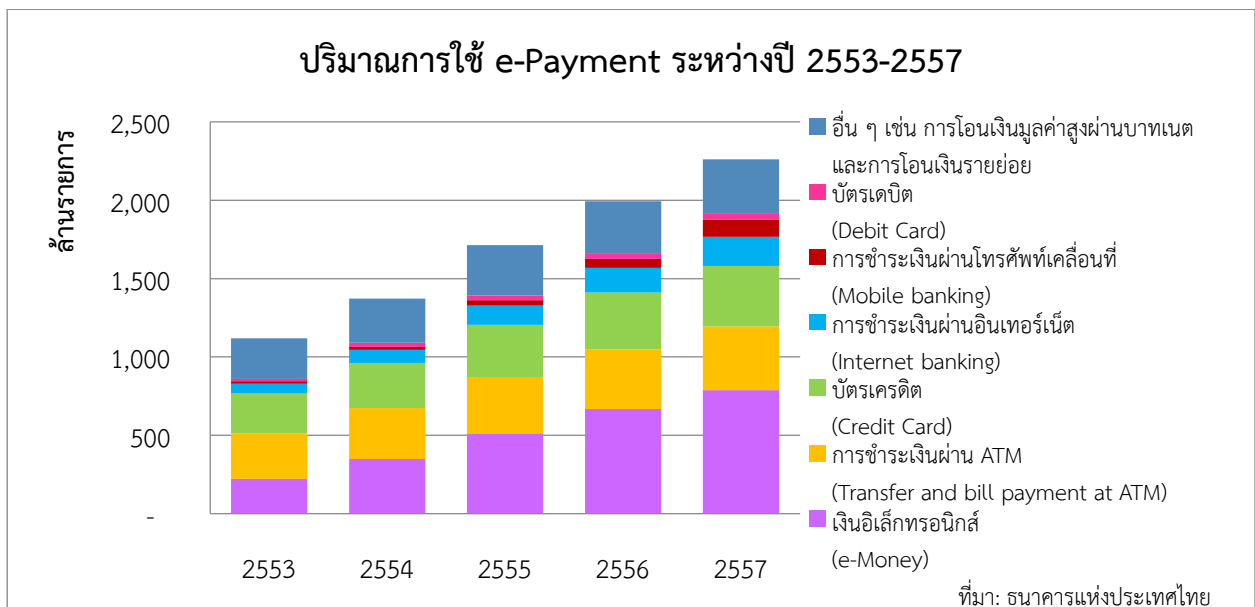
นางสาวศิริดา หวังภัทรพรทวี
 นายอนุชิต ศิริรัชนีกร
 ฝ่ายนโยบายระบบการชำระเงิน

หลายท่านคงเคยได้ยินคำว่า “ระบบการชำระเงิน” กันอยู่บ่อยครั้ง แต่จริง ๆ แล้วท่านรู้จักระบบการชำระเงิน ทั้งความหมายและความสำคัญของมันมากน้อยแค่ไหน?

นิยามง่าย ๆ ของระบบการชำระเงินก็คือ โครงสร้างพื้นฐานทางการเงินที่ใช้ในการส่งเงินจากผู้จ่ายเงินไปยังผู้รับเงิน ซึ่งนอกจากจะมีความสำคัญในชีวิตประจำวันของเราในหลายๆ ด้าน เช่น การใช้บริการบัตรเครดิต บริการบัตรเอทีเอ็ม/บัตรเดบิต การโอนเงิน การชำระบิลต่างๆ แล้ว ยังรองรับการบริโภค การลงทุน และการค้าขายทางออนไลน์ (e-Commerce) รวมทั้งการรับ-จ่ายเงินของภาครัฐด้วย ดังนั้น ระบบการชำระเงินจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ

คำถามที่ตามมา ก็คือ แล้วใครที่เป็นผู้ดูแลระบบการชำระเงินของไทย คำตอบคือ ธนาคารแห่งประเทศไทย (ธปท.) ซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่มีบทบาทสำคัญในการรักษาเสถียรภาพระบบการชำระเงิน ให้ระบบการชำระเงินของไทยมีประสิทธิภาพ มั่นคง ปลอดภัย สามารถรองรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างราบรื่น โดย ธปท. เป็นผู้กำหนดทิศทาง การพัฒนา ระบบการชำระเงินของประเทศอย่างต่อเนื่องผ่านการจัดทำแผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน (Payment Systems Roadmap) ที่เปรียบเสมือนแผนที่นำทางในการพัฒนาระบบการชำระเงินให้ตอบโจทย์และความต้องการของทุกภาคส่วน รวมถึงการร่วมมือกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจ ภาคธนาคาร และผู้ให้บริการการชำระเงินที่ไม่ใช่ธนาคาร ในการส่งเสริมและพัฒนาระบบการชำระเงินให้มีประสิทธิภาพตรงความต้องการของผู้ใช้บริการ และมั่นคงปลอดภัย

จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ระบบการชำระเงินไทยได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายใต้แผนกลยุทธ์ระบบการชำระเงิน รวมทั้งการพัฒนาบริการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ที่ได้เข้ามาช่วยอำนวยความสะดวกสบายในชีวิตประจำวันของเรา และเป็นทางเลือกทดแทนการใช้เงินสด เช่น การใช้บัตรเดบิต บัตรเครดิต เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) ซึ่งจากสถิติของไทยพบว่าในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (ปี 2553-2557) ปริมาณการใช้ e-Payment เติบโตอย่างต่อเนื่องจากประมาณ 1,120 ล้านรายการในปี 2553 เป็น 2,260 ล้านรายการในปี 2557 โดยการชำระเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ (Mobile banking) มีอัตราการเติบโตเฉลี่ยสูงสุดถึง 63% รองลงมาคือเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) (37%) และบัตรเดบิต (Debit Card) (33%)

หากถามว่า e-Payment นั้นดีกว่าการใช้เงินสดอย่างไร สิ่งที่เห็นได้ชัดที่สุดคือ e-Payment มีส่วนช่วยให้เงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจได้เร็วและสะดวกขึ้น และเป็นการส่งเสริมการใช้จ่ายซึ่งส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจโดยรวม โดยจากการศึกษาของธนาคารกลางยุโรป ชี้ให้เห็นว่า e-Payment จะส่งผลโดยตรงต่อการกระตุ้นเศรษฐกิจ การบริโภค และการค้าของประเทศ ตัวอย่างเช่น หากมูลค่าของตลาดบัตรเครดิตเพิ่มขึ้น 1 ล้านยูโร จะส่งผลให้ระดับของ GDP ของสหภาพยุโรปเพิ่มขึ้น 0.07% หรือราว 6 ล้านยูโร เลยทีเดียว ในขณะที่เดียวกันผู้บริโภคเองก็ได้รับความสะดวก สามารถชำระเงินได้ทุกที่ ทุกเวลา นอกจากนี้ การใช้ e-Payment ที่มาทดแทนการใช้เงินสดจะยังช่วยลดต้นทุนให้กับประเทศ เนื่องจากการใช้เงินสดมีต้นทุนมหาศาลในการบริหารจัดการ อาทิ การพิมพ์ การขนส่ง การนับ คัด และการทำลาย

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่าระบบการชำระเงินเป็นฟันเฟืองที่สำคัญของระบบเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในยุคเศรษฐกิจดิจิทัล e-Payment จะเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนให้ภาคส่วนต่าง ๆ ก้าวเข้าสู่เศรษฐกิจดิจิทัลได้อย่างครบวงจร โดยเข้ามามีบทบาทรองรับและสนับสนุนทุกภาคส่วนของเศรษฐกิจ สรุปร่างๆ ได้ดังนี้

ประการแรก คือ e-Payment จะช่วยให้ภาครัฐก้าวเข้าสู่ Digital Government โดยเป็นส่วนสนับสนุนการให้บริการทางอิเล็กทรอนิกส์ของภาครัฐ ทำให้ประชาชนและภาคธุรกิจสามารถใช้บริการของภาครัฐและชำระเงินค่าธรรมเนียมต่าง ๆ ผ่านช่องทางออนไลน์ได้สะดวกรวดเร็ว และช่วยให้กระบวนการทำงานของภาครัฐมีความคล่องตัว และตรวจสอบได้ง่าย

ประการต่อมา e-Payment จะมีส่วนช่วยส่งเสริมและยกระดับศักยภาพของธุรกิจให้สามารถใช้เทคโนโลยีได้ในทุกกระบวนการอย่างครบวงจร (Straight-through-processing) ตั้งแต่การซื้อขายสินค้าทางอิเล็กทรอนิกส์จนถึงขั้นตอนการชำระเงิน และสามารถตรวจสอบข้อมูลการซื้อขายกับการชำระเงินได้ ซึ่งจะช่วยลดข้อผิดพลาด และยังสามารถจัดการข้อมูลต่าง ๆ เพื่อใช้ในการวางแผนธุรกิจให้ตอบสนองต่อลูกค้าได้ดียิ่งขึ้น

สำหรับประชาชนทั่วไป e-Payment จะมีส่วนช่วยให้ประชาชนสามารถทำธุรกรรมทางการเงินได้สะดวกทำธุรกรรมได้ทุกที่ทุกเวลา และผ่านอุปกรณ์ที่หลากหลาย (Anytime, Anywhere, Any devices) เช่น เรียกดูบิลและชำระเงินได้ทางออนไลน์ โอนเงินได้สะดวกด้วยโทรศัพท์มือถือ และชำระค่าสินค้าทางออนไลน์บนเว็บไซต์ e-Commerce ทั้งนี้ โดยสรุป e-Payment จะส่งเสริมการค้าขายและการบริโภคของภาคประชาชนอีกทางหนึ่ง และช่วยให้การไหลเวียนของเงินในระบบเศรษฐกิจทำได้อย่างรวดเร็วยิ่งขึ้น

เพื่อให้ทุกภาคส่วนได้เห็นภาพความร่วมมือในการพัฒนาระบบการชำระเงินของไทย และเข้ามามีส่วนในการสนับสนุนนโยบาย Digital Economy ของรัฐบาล รมท. จึงจะจัดงานสัมมนา “BOT Conference on Thailand's Payment 2015: ผนึกกำลังผลักดันเศรษฐกิจไทยก้าวสู่ Digital Economy” ในวันที่ 31 สิงหาคม 2558 ณ โรงแรมเซ็นทารา แกรนด์ แอท เซ็นทรัลเวิลด์ ในงานนี้เราจะได้คำตอบว่า ระบบการชำระเงินจะเป็นฟันเฟืองสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไปสู่ยุคดิจิทัลได้อย่างไร และทิศทางการพัฒนาระบบการชำระเงินของประเทศไทยในอนาคตจะเป็นอย่างไร

บทความนี้เป็นข้อคิดเห็นส่วนบุคคล จึงไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเห็นของธนาคารแห่งประเทศไทย